

Handläggare:
Ekonomichef

Regelverk och modeller för fördelning av vindkraftsmedel 2026

Sammanfattning

Avesta kommun har under 2026 erhållit 4,1 miljoner kronor i vindkraftsmedel avseende åren 2025 och 2026. Kommunfullmäktige har beslutat att 3 miljoner kronor ska fördelas till idrotts- och kulturföreningar, vägföreningar samt landsbygdsutveckling. I ärendet redovisas förslag till regelverk och modeller för hur dessa medel ska fördelas.

Förslagen innebär att 1 miljon kronor avsätts till en förstärkning av föreningsbidraget, 1 miljon kronor till enskilda vägar och vägsamfälligheter samt 1 miljon kronor till landsbygdsutveckling genom så kallad bygdepeng. Modellerna innebär olika former av stöd, men har gemensamt att medlen är tillfälliga och ska bidra till lokal nytta och utveckling i Avesta kommun.

Vindkraftsmedlen till vägar föreslås fördelas genom en tillfällig förstärkning av det ordinarie vägbidraget samt genom stöd till större underhålls- och upprustningsåtgärder. Bygdepengen föreslås främst användas till utveckling av kommunens hembygdsgårdar samt till öppna projektstöd för landsbygdsutveckling. Det förstärkta föreningsbidraget ska ge föreningar möjlighet att utveckla eller bredda sin verksamhet genom tillfälliga insatser som skapar nytta för Avestaborna.

Samtliga stöd är tidsbegränsade och följs upp genom redovisning av genomförda insatser, resultat och hur medlen har använts.

Ärendet

Avesta kommun har, i likhet med andra kommuner som har vindkraft, erhållit medel under år 2026 som ett stöd till kommuner som påverkas av vindkraftsetableringar. Stödet som betalats ut under våren 2026 avser både år 2025 och 2026 till de kommuner som tidigare har tillstyrkt och därmed bidragit till utbyggnad av vindkraft. För Avesta kommuns del har vi erhållit ca 1,9 miljoner kronor avseende år 2025 och 2,1 miljoner kronor avseende år 2026.

Kommunfullmäktige i Avesta kommun har under maj 2026 beslutat om en fördelning av 3,4 miljoner kronor av dessa medel;

Kommunfullmäktige beslutar att vindkraftsmedlen ska fördelas med

- 1 miljon kronor till idrotts- och kulturföreningar
- 1 miljon kronor ska gå till vägföreningar
- 1 miljon kronor ska gå till bygdemedel
- 400 000 kronor till omsorgsstyrelsen för en förstärkt satsning på skolsociala team.
- att uppdra kommunkansliet att ta fram underlag och modell för fördelning av vindkraftsmedel.

Kommunkansliet och bildningsförvaltningen har tillsammans utarbetat förslag till regelverk och modeller för fördelningen av de tre miljoner kronorna som går till idrotts- och kulturföreningar, vägföreningar och bygdemedel. Medlen som går till omsorgsstyrelsen används för att delfinansiera utökningen av skolsociala team och i det fallet behövs ingen modell. Förslag till regelverk och modeller redogörs för i skrivelsen.

Vindkraftsmedel till enskilda vägar och vägsamfälligheter, regelverk och modell för fördelning

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att avsätta 1 000 000 kronor ur kommunens erhållna vindkraftsmedel 2026, till enskilda vägar och vägsamfälligheter. Medlen används för satsningar som bedöms skapa lokal nytta och bidra till utveckling inom kommunen. Förvaltningen har tagit fram förslag till hur medlen kan fördelas.

Förslaget innebär att cirka 700 000 kronor används för att tillfälligt förstärka det årliga vägbidraget genom att dubbla ordinarie bidragsnivå vid utbetalningen i december 2026. Resterande cirka 300 000 kronor föreslås fördelas till de vägföreningar och vägsamfälligheter som ansökt om istandsättningsbidrag för större underhålls- och upprustningsåtgärder.

Idag är det cirka 140 vägföreningar och enskilda vägar som erhåller kommunens ordinarie årliga vägbidrag. Den totala årliga utbetalningen uppgår till närmare 700 000 kronor. Kommunkansliet föreslår därför att cirka 700 000 kronor används för att tillfälligt förstärka det ordinarie årliga vägbidraget till de vägföreningar och vägsamfälligheter som idag erhåller kommunalt vägbidrag. Förstärkningen föreslås ske genom att dubbla den ordinarie bidragsnivån vid utbetalningen i december 2026.

Resterande cirka 300 000 kronor föreslås fördelas till de vägföreningar och enskilda vägar som ansökt om istandsättningsbidrag för större underhålls- och upprustningsåtgärder. Förslaget bedöms ge en bred nytta samtidigt som medel kan riktas till vägar med större underhållsbehov.

Vindkraftsmedel landsbygdsutveckling ("Bygdepeng"), regelverk och modell för fördelning

Avesta kommun har under 2026 tillgång till särskilda vindkraftsmedel om 1 miljon kr för landsbygdsutvecklingsinsatser. Då medlen i nuläget ska betraktas som ett tidsbegränsat engångsbelopp, ska de användas på ett sätt som skapar största möjliga nytta och varaktiga effekter. Regelverket innebär att en majoritet av medlen riktas till kommunens hembygdsgårdar, vilka utgör centrala mötesplatser och bärande strukturer i landsbygden. Samtidigt avsätts medel för öppna utvecklingsinsatser på landsbygden i hela kommunen.

Avesta kommun har sedan tidigare ett etablerat system för aktivitetsstöd genom Folkare landsbygdsforum, främst avsett för mindre och kortsiktiga aktiviteter.

Vindkraftsmedlen utgör ett tillfälligt tillskott under 2026 och ger möjlighet att:

- genomföra mer omfattande utvecklingsinsatser
- stärka befintliga strukturer och funktioner
- skapa varaktiga värden utan att bygga upp långsiktiga kostnadsåtaganden

Medlen skall, mot bakgrund av sin tillfälliga karaktär, användas för att skapa långsiktiga värden snarare än kortsiktig verksamhet. Den föreslagna fördelningen, där 60 procent riktas till hembygdsgårdar, säkerställer att centrala mötesplatser i landsbygden kan utvecklas och stärkas. Samtidigt skapas utrymme för bredare utvecklingsinitiativ genom projektstödet.

Sammantaget bedöms modellen ge god effekt på landsbygdens utvecklingsförutsättningar utan att skapa framtida ekonomiska åtaganden.

1. Övergripande inriktning

Bygdepengen ska bidra till att:

- Stärka landsbygdens attraktivitet och livskraft
- Utveckla mötesplatser och lokal service
- Möjliggöra investeringar och insatser med bestående värde

Särskild vikt ska läggas vid att insatser inte förutsätter fortsatt finansiering efter 2026.

2. Fördelning av medel

Den totala ramen om 1 mnkr fördelas enligt följande:

A. Stöd till hembygdsgårdar (60 %)

Totalt 600 000 kr avsätts till kommunens tre hembygdsgårdar.

Stödet ges som ett tillfälligt förstärknings- och utvecklingsstöd under 2026.

Fördelning:

- **Grundstöd:** 100 000 kr per hembygdsgård (300 000 kr)
- **Utvecklingsmedel:** 300 000 kr fördelas utifrån ansökningar

Syftet är att möjliggöra:

- Investeringar i anläggningar och tillgänglighet
- Utveckling av verksamhet
- Åtgärder som ger varaktig effekt efter stödperioden

Villkor för stöd

Stödet ska användas till insatser som:

- Stärker anläggningens långsiktiga funktion och attraktivitet
- Ökar tillgänglighet eller användning
- Utvecklar verksamhet eller nya målgrupper

- Grundstödet till hembygdsgårdar behöver inte redovisas
- Beviljade utvecklingsmedel redovisas inom 12 månader från beslutat stöd
- Stödet ska inte användas för att finansiera löpande drift

B. Projektstöd för landsbygdsutveckling (40 %)

Totalt 400 000 kr avsätts till öppna projektstöd.

- Stödnivå: 20 000 – 250 000 kr
- Projekten ska vara tidsbegränsade och genomförda inom 12 månader från beslut om finansiering

Kan beviljas till insatser som:

- Skapar bestående funktioner eller strukturer
- Utvecklar lokal service, mötesplatser eller näringsliv
- Bidrar till attraktivitet, inflyttning och engagemang

Ansökningar bedöms utifrån:

- Varaktig effekt efter 2026
- Lokal nytta och spridningseffekt
- Grad av samverkan
- Genomförbarhet inom given tidsram

6. Ansökan, beslut och uppföljning

- Ansökan ska inlämnas senast 31 oktober till Folkare Landsbygdsforum – tillvaxt@avesta.se
- Beslut senast 30 november
- Utbetalning: senast under december 2026
- Beredning sker via Folkare landsbygdsforum i samverkan med Tillväxt Avesta
- Återrapportering/redovisning ska ske efter genomförande, senast 12 månader efter beslut. Redovisningen ska kort beskriva vad ni har gjort, vad det gav för resultat och hur bidraget har använts.

7. I ansökan berättar ni kort:

- Vad ni vill göra
- Varför ni vill göra det
- Vilka som får nytta av satsningen
- Vad det kommer att kosta
- Vad föreningen själv bidrar med
- Om ni gör satsningen tillsammans med andra

5. Begränsningar

Stöd ges inte till:

- Åtgärder som skapar långsiktiga driftkostnader utan finansiering
- Enskilda evenemang utan bestående effekt
- Inköp av fastighet
- Verksamhet som är offentligt finansierad eller inom kommunens ansvar
- Vinstdrivande verksamhet
- Partipolitiska föreningar eller religiösa samfund
- Redan avslutade projekt

Vindkraftsmedel förstärkt föreningsbidrag, regelverk och modell för fördelning

Vindkraftspengen syftar till att stärka och utveckla föreningslivet i Avesta genom att ge möjlighet att förstärka, bredda eller fördjupa verksamhet som skapar mervärde för invånarna. Bidraget ska bidra till ökad aktivitet, tillgänglighet och kvalitet i föreningarnas verksamhet.

Vindkraftspengen är en tillfällig satsning bara i år och det är 1 miljon som ska fördelas mellan samtliga föreningar som söker. Medlen är begränsade och ska räcka till många, vilket innebär att bidrag ges utifrån en samlad bedömning.

Grundprincip

Bidraget kan sökas för satsningar i projektform som bygger på befintlig verksamhet, men där föreningen gör en tydlig förstärkning, utveckling eller riktad insats under en begränsad period. Det kan också vara en nysatsning.

Kriterier (vad man kan få bidrag för)

Bidrag kan sökas för insatser som exempelvis:

Utökad verksamhet

Fler aktiviteter, nya målgrupper eller ökad tillgänglighet (t.ex. nybörjarverksamhet, prova-på, riktade satsningar).

Sociala och inkluderande insatser

Aktiviteter som når grupper som idag deltar i låg grad (t.ex. barn/unga, äldre, personer med funktionsvariation eller socioekonomiska utmaningar).

Folkhälsa och rörelse

Insatser som tydligt bidrar till ökad fysisk aktivitet eller psykiskt välmående.

Samverkan

Projekt där flera föreningar eller aktörer samarbetar.

Evenemang och arrangemang

Öppna aktiviteter för allmänheten som stärker Avesta som plats.

Utveckling/innovation

Nya arbetssätt, digitalisering eller metoder som stärker föreningens långsiktiga verksamhet.

Krav på prestation

Ansökan ska tydligt beskriva:

- Vad ni vill göra
- Varför ni vill göra det
- Vilka som får nytta av satsningen
- Vad det kommer att kosta
- Vad föreningen själv bidrar med
- Om ni gör satsningen tillsammans med andra

Bedömningsgrunder

I bedömning prioriteras nytta för Avestaborna. Hur skapar aktiviteten/insatsen gemenskap, delaktighet eller annan konkret nytta för Avestaborna? Satsningar som skapar möjligheter för barn och unga är särskilt värdefulla.

Ansökan och tidplan

- Samma ansökningsdatum som ordinarie bidrag 31 oktober 2026
- Beslut senast: 30 november
- Utbetalning: senast december 2026

Redovisning

Återrapportering/redovisning ska ske efter genomförande, senast 12 månader efter beslut. Redovisningen ska kort beskriva vad ni har gjort, vad det gav för resultat och hur bidraget har använts.

Förslag

- att fastställa regelverk och modell för fördelning av vindkraftsmedel avseende enskilda vägar och vägsamfälligheter
- att fastställa regelverk och modell för fördelning av vindkraftsmedel avseende förstärkt föreningsbidrag
- att fastställa regelverk och modell för fördelning av vindkraftsmedel avseende landsbygdsutveckling ("Bygdepeng")